

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Čechoslovan**

Vydavatel: **V. Švihovský**

Vydáváno v letech: **1911-[1918], 1911, 07.07.1911**

Číslo ročníků: **1, 22**

Číslo výtisků: **1, 22**

Datum vydání čísla: **07.07.1911**

Identifikátor ISSN: **2414-9373**

Stránky: ,

kladnou — též 80.000 r. Perspektiva do budoucnosti velice smutná — v dále ukazovaly se obrisy katastrofy! Nyní byla dobrá rada drahá. Pan z Müllerů radil kupujícímu, aby do Poltavy zaplatil zase 5.000 r., že jim za to dá ubezpečení na celý svůj majetek, že jim dá v nájem Moštěnici, s právem káceti dle libosti les — jen aby z toho platili roční úroky a zbytek, co bude nad to něco málo — dají jemu. Ale tu ozvaly se rozhodné hlavy, že nechťejí nájem, nýbrž kupovat. Ovšem ukazovali zase jiní, že nájem by se kupní listina nerušila atd. — zvláště když v kupní listině bylo jen 40 rodin a kupovalo ve skutečnosti na 90: že by mohli mítí tedy nájem ti, kteří nejsou v listině, že by se tak oběma stranám vyhovělo. Nápadů bylo tedy dosti — tolik, že se dlouho pro žádný nemohli ujednotit. Nájem neučinili — a Müllerovy statky se v Poltavě prodávaly veřejně. Hlavní kupci byli: Křižanovský a Lesig. Martinovský s Reimem, byli od spolku kupujících delegováni jako důvěrníci jeho, aby jeli do Poltavy a byli při prodeji. Na cestě se zastavili v Kijevě u Křižanovského, kterého uprosili, že v případě koupení z nich více nevezme, než-li co obnášela jeho základná. Ale což koupili Lesig? Ten má právo fiktivní, mohl by býti odmrštěn, mimo to jest pruský, Krasický pak, jeho důvěrník a „spolupracovník“, rakouský poddaný. Více jim Křižanovský slíbiti nechtěl. Za takovýchto „vyhlídek“ jel Reim s Martinovským do Poltavy, kde již se setkali s Lesigem, Krasickým a novým jejich důvěrníkem, jakýmsi Džorževským. Lesig si totiž s Krasickým snadno pomohl, aby své ruské nepoddanství obešli! Najali si v Kijevě ve Volžsko-Kamské bance N. P. Ruzského, který delegoval svého tajemníka Džorževského, aby za Lesigovy peníze kupoval. Křižanovský držel jen do výše své základné a bankovní dluhu — Džorževský však, za Lesiga a Krasického, který si mezi tím již dále k usnadnění koupě získal špatně pověstného žida Alperona z Rovna, držel výše, aby Lesig přišel ke své základné: přeplatil tedy Křižanovského a koupil všecka tři panství: Mohylany, Kurhany i Moštěnici.

Při této příležitosti poodhalíme závoj z minulé činnosti Alperonovy ve „prospěch“ Cechů: Alperon byl totiž důvěrníkem hraběte Tolstého, když prodával Lysinu Cechům v Dubenském új. Ovšem ani kuře darmo prý nehrabe a milý Alperon, poněvadž jest větší než-li kuře, chtěl teprve něco nahrabat: chtěl o 30 rublů na 1 desj. na Ce-

ších více než měl, ovšem bez vědomí hraběte. Díky však zvláštní náhodě se mu to nepovedlo: Studující syn upřímného Cecha, p. Grünera z Volkova na Kočovniku, jest důvěrným přítelem studujícího syna hr. Tolstého, z kteréhož příčiny oba studující se vzájemně navštěvují. Při jedné takové návštěvě hr. Tolstá zvěděla, že Grüner jest Cech z Dubenského új. Hned se ho vyptávala, jak se tam Cechům vede a zda-li již mají koupit Lysinu u konce. Když p. mladý Grüner mezi řečí prozradil, že Alperon chce o 30 r. na 1 desj. více, o nichž hrabě věděti nemá — otec Grünerův koupil také 30 desjatin — hrabě dal hraběnce ihned své plnomocenství (sám byl nemocen), aby k Alperonovi došla a vše vyšetřila. Hraběnka tak učinila a přesvědčivši se o správnosti tvrzení Grünera ml., požádala Alperona, aby jí dal plnomocenství hraběte k přehlédnutí.

Úslužný vždy — rozumí se nyní zvláště — žid ničeho netuše, velmi ochotně listinu hraběnce předložil: ta listinu vzala, k jeho velikému zděšení ihned roztrhala a s patřičným výkladem, proč tak činí jemu pod nohy hodila. Roztomilý židák se stal najednou velmi špásovým: že prý chtěl s Cechy jen žertovat... , kde pak on a švindl. Hraběnka ovšem takovým židovským žertům nechtěla porozumět, odjela do Lysiny, kde prodej s Cechy ve 3 dnech ukončila — bez doplácení 30 rublů na desjatinu.

Nyní tato povedená kompanie udělala se spolkem kupujících krátký proces. Krasický řekl: Dáte za 1 desj. 207 rublů 75 kop. a bude Vaše a neslevil ani kopejky, ať prosili anebo neprosili. O těch tisících, co zaplatili dřívě, nyní se nemluvalo — ty byly v pekle! A Lesig nebyl lepší. Ten říkal: Já majetek Váš nekoupil, to Ruzský koupil — já Vám nemohu přece nic sleviti. Ze koupil Ruzský — vlastně Džorževský, za Lesigovy peníze, Lesig ovšem neřekne.

Tak byli nuceni kupovati poznovu, jak Cesi, tak Němci. Co zbývalo jiného? A tu jsme u příčiny, proč celou věc tak ze široka vykládáme. Z Cechů měl ke koupí právo každý, z Němců pak málo kdo; dále pak dlouhým processem — zvláště v letech 1902 — 04 šlo do tuhého — kupující mnoho utratili, tak že finančně značně sesláblí. Zvláště Němci tu ztrátu těžce nesli, poněvadž vůbec s malým kapitálem začali. Proto byla většina kupujících Lesigem přinucena udělati základnou na nedostávající se peníze; ovšem hlavní vinu na tom, že vše přišlo tak draho, nese Krasický a Alperon! Co jedině nyní trochu

jejich postavení usnadňuje, jest že jsou rozděleni na 4 díly. Dědova Hora má smlouvu zvlášť, Moštěnice pak Hrintál a Dubek také každý zvlášť.

Nyní jest velmi mnoho Němců v úzkých a rádi by prodali, jen kdyby někdo přišel. Kdyby se tedy našel zámožný krajan — Cech, neb několik jich, mohli by snadno a velmi výhodně od nich koupiti, kolik by jen chtěli: třeba i 100 desjatin v jednom kuse dobré orné půdy. Dnes jest tam již pět českých rodin, což však nic na tu rozlehlost neznamená. Najdou se tací Češi, aby se Moštěnice stala českou?

Z Novo-Krajeva.

(Volyňská gub., Ostrožský új., pošta Hošča.

Obec naše byla založena r. 1901 asi 26 členy z obcí: Rovno, Dubno a Ostrog, koupí 1016 desj. od poměščíka Žuravleva; platilo se 180 rublů za 1 desj. a sice tak, že 130 r. se dalo hned, zbytek 50 r. přejala Kijevská pozemková banka na 50/o. Osada naše jest smíšená a čítá celkem 370 obyv.; z těch jest 353 Cechů v 54 rodinách (190 mužs. a 163 žensk. pohl.) a 17 Rusů v 5 rod. O svém začátku hudeme stejnou píseň jako jiní naši spolubratři Češi. Půda byla špatná, pole nevyhnojená a neprooraná; že tedy jen velmi chudá úroda byla našemu celoročnímu přičinění odměnou, jest samozřejmé. Nyní jest ovšem — díky Bohu a naší pili — zcela jinak: jsme spokojeni. Pěstujeme všechny druhy obilí se zlatou pšenkou v čele; též pro chmel by u nás byla půda. Málo ji však můžeme využiti, ježto nelze najednou všem pánům sloužiti; dosud jest jen při velmi slibných začátcích. Sadařství si u nás stojí též dobře: každý hospodář má zahradu — menší neb větší — s vybranými druhy ovoce.

Pokud se týče vymožeností pro hospodářství, těch jsme použili a používáme — pokud jsme se mohli natáhnouti. Máme skoro všechny druhy strojů: na 41 mlátiček, tolikéž řezaček, žaček 16, seček 7; též několikery železné brány a podvojně pluhy. K tomu objednávané každoročně velmi mnoho umělých hnojiv — jen sádry na 500 pudů.

Remesla a živnosti zde máme pěkně zastoupené — rozumí se v českých rukách: 2 obchodníky ve smíšeném zboží, 1 řezníka, 2 kováře, 2 obuvníky, 2 koláře, 2 krejčí; k tomu nás p. Kolář a pí M. Žáčková zásobují dobrým mokem krále Gambriana. Dále zde máme též 2 mlýny vodní (p. Tuháček a p. Kouřil) o 2 složeních.

Rozvrstvení obyvatelů, pokud půdy se týče, jest toto: 26 hospodářů jest od 26—58 desj., ostatní jsou mezi 3—18 desj. Pokud se týče života a řekněme i kulturního, jest to s námi takto:

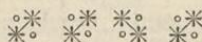
Máme zde školu státní o 3 třídách s pouze ruským nyní vyučováním; dříve bylo lépe. Byl tu učitelem Cech p. Hora, který přirozeně naši naději budoucnosti též češtině přiučoval; nyní jest—již třeťtí učitel je Rus — bohužel jinak. Tím nás to více rmoutí, že jsme na školu dali pozemek 1 desj. výborné půdy — a dům, který jsme museli řádně upravit a 2 světnice přistavěti, tak že nás tato adaptace stála přes 11 set, ovšem vláda nám přispěla 7 sty. Záků jest na 50 Cechů — ruský žádný. Co nám dále schází, jest knihovna; pravda, přečte se knih českých dosti u nás i tak — ale o knihovnu řádnou bychom se měli též postarati. Gramotni jsme všichni — až na nepatrnou část — též v ruštině. Z časopisů odebíráme: 16 Cechoslovanů, 5 Českých Rolníků; dále Národní Politiku, Dobrou Ko-

pu, Russkoje Slovo, Praktického Rádece atd.

Spolkaření až do poslední doby, jak ani jinak býti nemohlo, u nás leželo úhorem; letos jsme se — konečně aspoň něco! — zmohli na „Spolek vzájemného pojištění proti ohni“, který však vstoupí v život až od Nového roku.

Tak zde trávíme v pokoji a míru se sousedy bratry Rusy, jimž jsme, jako i jinde jest, příkladem, jak se má „matka země“ vzdělávati. O sloučení od světa — české osady na 20 i více verst vzdálené jsou asi tyto: Hlinsko, Kvasilov, Hulč, Hlupanin, Zavidov, Podlesky — nedbali jsme marností jeho, až najednou přišly volby do zemstev, které klid zdejší hladiny společenského života řádně zvlnily. Ačkoliv až do poslední téměř chvíle nedaly nám úřady přihlášek, přece všichni, — až na něco málo jednotlivců — v den voleb jako jeden muž stáli jsme u volební urny, vědomi jsoouce si pevně svých občanských i stavovských povinností.

V. Příbyl.

DOMA I V CIZINĚ.

— **Albánské povstání.** Přes všechno ujišťování s turecké strany albánské povstání nejen se nezmenšuje, nýbrž dokonce stále vzrůstá. Turecká vláda marně se snaží přiměti povstalce ku vzdání. Již dvakrát byla prodložena lhůta, kterou Porta dala Malisorům ku vzdání, vláda stále ohlašuje nové ústupky, ale povstalci příliš dobře znají svou vládu a nevěří jejím slibům. — Poměry mezi Cernou Horou a Tureckem jsou stále velice napjaté a zdá se, že přese všechny snahy velmocí přec jen vypukne válka, neboť pro Cernou Horu je rozhodně výhodnější přivoditi co nejdříve rozhodnutí zbraněmi, než zachovávatí mír, jenž ji nutí k ohrovným výdajům a jimž by se zakrvácela.

— **Vojenské dodávky.** Správa sborového intendantstva devátého armádního sboru uvědomuje správce a nájemce velkostatků, že intendantsvo chce kupovati obilí a píce přímo od výrobců (zemědělců, arendátorů, sedláků, zemstev a hospodářských společenstev) s tou podmínkou, že výrobky budou dopravovány na železniční stanice a to ve množství nejméně 100 pudů. Kdo si přeje dodávati tyto předměty, má podati oznámení (zajavlenije) správě sborového intendantstva, které vyšle zvláštního úředníka k

prohlédnutí výrobků a uzavření smlouvy.

— **Ztráta zahraničního zboží.** Skupina kupeců se obrátila ke kupeckému starostovi se stížností, že při dodávce zahraničního zboží po poště často dochází méně zboží, než je udáno v účtu. Předpokládajíce, že zboží se ztrácí při celní prohlídce následkem nedbalého dozoru celních úředníků, kupci prosí starostu, aby o tom zpravil ministra financí a ředitele departamentu celní a prosil o odstranění tohoto nedostatku.

— **Znovuzřízení loďstva.** „Novoje Vremja“ přináší správu, že námořní správa předloží brzo Hosudarstvenné Dumě návrh znovuzřízení loďstva. Jest v úmyslu postaviti pro baltické loďstvo 16 dreadnoughtů, 8 obrněných křižáků, 16 křižáků, 46 minonosek a 12 podvodních člunů. Kromě toho má být zřízena záložní eskadra z lodí, vyslouživších svoji dobu. Baltické loďstvo podle tohoto návrhu má být úplně zbudováno do r. 1930. Podle téhož projektu má černomořské loďstvo převyšovati jednou a půlkrát loďstva států, ležících na břehu Černého moře. Tichoceánská flotila má sestávati z 2 křižáků, 18 minonosek, 12 podvodních člunů, tří minných zahraňovačů, transportních a školních lodí.

— **Čína.** Byl schválen zákon o vládním čajním monopolu a o odstranění dřívějších výhod cizozemských obchodníků čajem.

— **Anglie a Japonsko.** Byla podepsána anglo-japonská smlouva, kterou se obnovuje s některými změnami dřívější smlouva. Nejvýznačnější změna je ta, že každá z obou stran se zbavuje povinnosti pomáhati druhé ve válce se státem, s nímž uzavřela smlouvu o smířím soudě. Smlouva o smířím soudě byla uzavřena mezi Anglií a Amerikou, takže tento bod smlouvy anglicko-japonské svědčí o vítězství americké diplomacie.

— **Maroko.** Mezi Francií a Německem se vyjednává o marocké záležitosti. Vychází na jevo, že Německo požaduje rozsáhlé kompenzace.

— **Reforma předběžného vyšetřování.** Ministr spravedlnosti rozeslal předsedům a návladním soudních dvorů předlohu zákona o změně předběžného vyšetřování. Podle návrhu má se předběžné vyšetřování v nynější podobě zachovati jen při těch procesech, při nichž je trest spojen se ztrátou všech práv. Při jiných procesech vyšetřování je nutné jen tehdy, když při výslechu bylo vysloveno podezření proti určité osobě. Není-li takového podezření, výslech se přerušuje bez vedení vyšetřování mocí návladního nebo se provádí jen jednotlivé vyšetřovací výkony, jestli výslechem nebyla na jisto postavena jsonenost' zločinu.

— **Vnější železniční půjčka.** Podle berlínských zpráv se připravuje nová ruská půjčka, která půjde na stavbu moskevsko-kazanské a podolských drah, jakož i na vykoupení některých drah, mezi jinými varšasko-vídeňské.

— **V Mandžurii** stěžují si Japonci na ustavičný vzrůst protijaponské agitace a sympatií Číňanů k Američanům, kteří hromadně navštěvují Mandžurii.

— **Anglie a Německo.** Konkurence mezi Anglií a Německem na březích Zlatého moře stále vzrůstá. V souvislosti s tím Anglie rozmnožuje tam svoji eskadru o tři křižáky.

— **Nové řemeslnické školy.** Popečitel kijejského učebního okruhu uvědomil gubernskou zemskou upravu, že ministerstvo vyučování povolilo 10800 rub. na zřízení řemeslnických oddělení při dvanácti národních školách kijejské gubernie a 5400 rub. na jejich vydržování od července 1911 r. Prostředky na nezbytné stavby budou poskytnuty po schválení rozpočtu na r. 1912.